

1.UVOD

Pojam "demokratija" nastao je u staroj Atini u 5. vijeku p. n. e. Naziv demokratija potiče od grčke riječi: demos – narod i kratia – vladati. Stari Grci su koristili riječ demokratija za vlast mnogih u odnosu na vlast nekoliko osoba. Atinska država se smatra prvim primjerom sistema koji odgovara današnjim shvatanjima o demokratskoj vlasti. Ipak, mnogi ne smatraju staru Atinu demokracijom, s obzirom da je samo mali dio građanstva smio glasati, dok žene, robovi i stranci nisu imali to pravo. Samo je oko 16% ukupnog stanovništva imalo pravo glasa. Glasanjem su se u staroj Atini donosile odluke direktno, umjesto da se biraju predstavnici kao u današnjoj demokraciji.

Kroz istoriju značenje pojam demokratija se mjenjalo, a savremena se definicija jako mijenjala od 18. vijeka, otkad su se uveli razni "demokratski" sistemi u mnogim državama. Moderna demokratija se definiše kao sistem vlasti u kojem konačna politička moć, ili suverenitet, pripada narodu bilo direktno ili putem izabranih predstavnika.

Prva savremena demokratija je bila uspostavljena u SAD 1789. godine na osnovu filozofije doba razuma. Francuski filozof Montesquieu (1689-1755) je veoma uticao na promovisanje i utemeljenje ideja o demokratskoj vlasti u periodu Francuske buržoaske revolucije i stvaranja SAD. Montesquieu je vjerovao da je najbolji način da se osigura da vlast služi opštoj dobrobiti ako se preduzmu sljedeći koraci:

- Razdijeliti vlast na različite ogranke i dijelove, tako da nijedan ogranak nema svu vlast;
- Izbalansirati autoritet između ovih ogranaka tako da ni jedan ne može kontrolisati ostale ogranke;
- Omogućiti svakom ogranku da provjerava načine na koje se drugi ogranci koriste vlašću. Montesquieu je, kao i mnogi drugi, vjerovao da, ukoliko je vlast podijeljena, izbalansirana i provjeravana, nijedan od ogranaka ne može kontrolisati cijelu vlast. U tom slučaju nijedan ogranak ne može koristiti vlast za svoje osobne i sebične interese.

Rezultat takve situacije bi bio da vlast djeluje u cilju unapređivanja zajedničke dobrobiti. Zajednička dobrobit znači da je nešto za dobro zajednice kao cjeline. Postoje dvije vrste demokratija: direktna demokratija i reprezentativna demokratija. Direktna demokratija je bila u staroj Atini kada su svi slobodni ljudi izlazili na gradski trg i odlučivali o raznim stvarima. Pošto je tako nešto nemoguće postići danas nastala je reprezentativna (predstavnička) demokratija. Tu ljudi na izborima biraju svoje predstavnike u parlamentu i daju im autoritet da donose odluke u njihovo ime.

Možemo reći da je demokratija ideal onih koji žele društvo međuzavisnih grupa koje bi bilo tako organizovano da bi svaki čovjek imao podjednake uslove da razvije ono što je najbolje u njemu. Društvo u kome razum upravlja odnosima ljudi u kome se svaki čovjek osjeća odgovornim za svoje radnje, takođe je društvo u kome svaki čovjek doprinosi neku misao i osjećanje zajedničkom životu. Demokratija kao ideal nije društvo sličnih nego ravnopravnih lica, po tome što je svaki pojedinac integralan i nezamjenjivi dio cjeline.